

Az ÁTRIUM

Hogyan lett egy használaton kívül helyezett moziból sikeresen működő magánszínház? Az ÁTRIUM intendánsa, Ugrai István és operatív menedzsere, Zsedényi Balázs beszélnek a kalandos történetről és a színház üzemeltetésének jelenlegi formájáról.

FOTÓ: PUSKA JUDIT

► Ugrai István

FOTÓ: MÉSZÁROS CSABA

► Zsedényi Balázs

Lakóépület és mozi, az Átrium házépítő szövetkezet számára épült Bauhaus stílusban, 1935–36-ban, Kozma Lajos (1884–1948) tervei alapján. A ház alsó két szintjét foglalta el az 1935. november 26-án megnyitott mozi, beépítve a telek udvarát is. A Május 1., majd Átrium Filmszínház a 2000-es évek elején zárta be a Budapest Film Vállalat.

A főváros egy ideig lehetőséget keresett a hasznosításra, végül eladták az épületet, amelyet egy befektetői csoport vett meg, azzal az ígérettel, hogy kulturális tevékenységet fog benne folytatni. Üzemeltetőként az Angolnyelvű Színház Közhasznú Alapítvány 2012-ben ÁTRIUM Film-Színház néven nyitotta meg újra az intézményt. A név utalt arra, hogy filmvetítések, színházi előadások, de más művészeti ágak, például táncelőadások, performanszok, valamint kiállítások is kapnak majd helyet a programjukban.

2008-ban alapítottuk a Kultúrbrigád Kommunikációs és Kulturális Szolgáltató Kft.-t, és 2012-ben produkciós céggé váltunk el kezdtünk el dolgozni. Helyet kerestünk az előadásainknak, így találtunk rá az Átriumra. Első bemutatónk a *Vaknyugat* c. előadás volt, amelyet még ma is műsoron tartunk. Tulajdonképpen ez volt az ÁTRIUM első olyan bemutatója, ami nem befogadott előadás volt, hanem a hely-

► A homlokzat

► A Krakken művelet olvasópróbája

FOTÓ: MÉSZÁROS CSABA

színen készült, a helyszínhez igazodva. Az így elindult együttműködésben a Kultúrbrigád létrehozta az előadásokat, amelynek az ÁTRIUM a helyszínét biztosította és infrastruktúrájával kiszolgáltatta a produkciókat. Tehát miénk volt a művészi tartalom, az ÁTRIUM adta hozzá a hátteret. Időközben a helyiséget üzemeltető Angolnyelvű Színház Közhasznú Alapítvány és a tulajdonosok viszonya megromlott, 2016 végén a tulajdonos nem kívánta meghosszabbítani velük az együttműködési szerződést. A Kultúrbrigád addigra már hat produkcióval szerepelt az épületben, nekünk ajánlotta fel, hogy kössünk együttműködési szerződést. Mivel mi sokat játszottunk itt, jól ismertük a lehetőségeket, voltak további elképzeléseink és szándékunk ezek megvalósítására. Addigra már

► A félelem megeszi a lelket bemutatója

otthonunknak tekintettük a helyszínt, örömmel vettük át az üzemeltetést is, a THEA Art Non-profit Kft.-n keresztül.

Nem volt egyszerű a folytatás, mert az előző üzemeltető a tulajdonát képező, a színházi működéshez szükséges minden berendezést elszállított. Csak a nézőtéri székek és az üres színpad maradt. 2017. július 24-e és augusztus 31-e között, a négy falból és az üres teremből indulva hoztuk létre azt berendezést, amely jelenleg a színházban üzemel, egyeztetésekkel, szervezéssel, szereléssel, színpadtechnikával, dizájnnal együtt. Természetesen az előkészítés, a tervezés már januártól folyt, de a munkálatokat egy hónap alatt elvégeztük. Felújítottuk az összes technikai helyiséget. Ebben az időszakban kellett megszerezni a berendezések és a felújítás anyagi feltételeit is. Ezt csak azzal a segítséggel lehetett megoldani, amit egészen csodálatos és elkötelezett emberektől kaptunk. Heroikus munkával sikerült az épület eredeti arculatához illeszkedő, minőségi, korszerű tereket kialakítani. A közönség számára kellemes, az itt dolgozó művészek és műszakiak részére komfortosabb, kényelmesebb körülményeket kellett teremteni.

A színház neve az évad elején ÁTRIUM-ra rövidült, ebből a névből hosszú távon egy brandet, márkát szeretnénk teremteni, minden kiegészítő magyarázat nélkül. Színházunk művészi arculatának megteremtése a Kultúrbrigád feladata, mi határozzuk meg, hogy a saját bemutatóinkon kívül milyen egyéb produkciókat fogadunk be. A vendégprodukciók kiválasztásánál legfontosabb szempontunk, hogy elérjék azt a minőségi színvonalat, amit a megalakulásunknál célként tűztünk ki. Így félig befogadó színházként működve azonos művészi színvonalú, de változatos repertoárt alakítottunk ki. Elképzeléseink között szerepel az is, hogy több befogadott partnerünkkel közösen hozzunk létre előadásokat. Ennek vannak gazdasági

vonzatai, amibe a tulajdonosok nem szólnak bele. Az egyik tulajdonos, a Videoton igazgatója, Lakatos Péter hasznos, főleg szemléleti tanácsokkal segíti a munkánkat, és mi örömmel beszéljük át vele az egyes produkciók gazdasági hátterét.

Mivel az intézményünk magánszínház, állami költségvetésből nem kapunk támogatást, így elsődendő érdekünk, hogy a színházunkba bejöjjenek a nézők. Ez azonban nemcsak gazdasági érdekünk, de művészeti szempontból is törekszünk a telt házas előadásokra.

Több különböző forrásból finanszíroztuk a felújítást és a berendezéseket. Amit az épületen kellett felújítani, azt a tulajdonosok, a színpad-

technikai berendezéseket a Kultúrbrigád fizette az előző öt év működési bevételeiből. Az első évek előadásain keletkezett profitot a saját tevékenységünkre fordítottuk, vagyis a produkciós cég eddigi teljesítménye most benne van ebben a házban. Ezenkívül vannak a színházunk mellett álló cégek és magánszemélyek. Ők hisznek abban, hogy egy gazdaságilag is jól működő vállalkozást vagyunk képesek vezetni, ezért nyújtottak hitelt részünkre. Jelenleg öt évre szóló szerződésünk van, öt éves üzleti tervvel. Ennek az a következménye, hogy nagyon nagy hitelállománnyal kezdünk neki a következő öt évnél. Azon dolgozunk, hogy ezt visszafizessük, és önfenntartó és gazdaságilag is független művészeti intézményt működtessünk. Van rá esély, hogy egy új, gazdaságos színház-működtetési struktúrát tudjunk kialakítani.

A bevételeink elsősorban a jegybevételből és az ehhez kapcsolódó TAO-ból, valamint a bérleti díjakból tevődik össze. A színházunk nézőterén 330 néző foglalhat helyet, rendszeresek a telt házas előadásaink. Vannak olyan produkciók is, ahol az előadás jellege miatt nem tudjuk a teljes nézőtéri létszámot betölteni. Az évad szinte minden napján tartunk előadást, van, amikor egy nap kettőt is. A legutóbbi két bemutatónkánál befektetők bevonásával biztosítottuk az előadás létrehozásának költségeit. Üzleti tervet mutattunk be olyan embereknek, akik a kultúra iránt elkötelezettek, és kockázatot is vállalnak. Ha az előadásunk megbukik, akkor a befektetésük elveszett, ha viszont az előadás sikeres, akkor hasznot is remélhetnek. Ebben az esetben →

► A színpad

→ hosszú ideig hoz nyereséget a befektetőnek az előadás. Természetesen ez utóbbi esetben visszakapják azt a teljes összeget, amelyet befektettek. Ez a modell, úgy tűnik, hogy működik. Az *Egy, kettő, három* és *A félelem megeszi a lelket* c. előadások már ebben a konstrukcióban készültek. A további előadásainkat is így szeretnénk létrehozni. Ez azt jelenti, hogy teljesen üzleti alapon készítjük a műsorainkat, de a gazdaságos működtetés igénye semmiképpen nem mehet az általunk képviselendő művészi színvonal alá!

A színpad kialakításakor a mozi nézőterének néhány sorát kiserelték, így alakult ki a több mint 100 nm hasznos terű színpad. Mivel az épület eredetileg mozinak készült, minimális a kiszolgáló helyiségek száma. Összesen két helyiség van a színpad mögött, az egyik korábban egy kis műszaki szoba volt, most technikai helyiség és öltöző egyben. A másik helyiség eredetileg az épülethez nem tartozó, az 1970-es években kialakított toldás. Ebből lett egy 8 fős öltöző és egy vizesblokk. Nincs művészbejáró, és nincs hátsó díszletbejárás lehetőségünk, a produkció minden résztvevője a közönségforgalmi tereken keresztül érkezik a színpadra.

A jelmezeket az épület különböző pontjain tároljuk, a díszletek pedig külső raktárban vannak. A beszállításuk teherautóval történik, ezért ezeket az eszközöket mindig úgy kell legyártani, hogy egy 7,5 tonnás teherautóra ráférjenek. Egy-egy díszlet elem legnagyobb mérete akkora lehet, hogy az előcsarnoki, illetve a nézőtéri bejáratokon be lehessen vinni. Ezeket a szempontokat már a díszlettervezésnél figyelembe kell venni. A raktárhelyiséget és a díszletszállítást béreljük, ezek a költségek hozzáadódnak az előadások költségeihez. Ezeket a feladatokat úgy kell megoldanunk, hogy az eredmény ne menjen a művészi színvonal, illetve az előadás látványának rovására.

Díszleteinket és jelmezeinket külső gyártóknál készíttetjük, vannak több éve bevált partnereink ezen a téren is. Beépített, stabil színpadunk van, nincs benne semmilyen emelő vagy süllyesztő berendezés, és nincs felsőgépezet sem. Vastraverzek lettek beépítve, ezekre lettek felszerelve a világítási és hangtechnikai berendezéseink. Gyakorlatilag olyan a színpadunk szerkezete, mint egy szabadtéri színpadé. A hangrendszerünk teljesen új, ezt már mi vásároltuk, ide lett tervezve, kialakítva. A fényszórókat a legkülönbözőbb helyekről szedtük össze, így azután többféle van, a múzeumba való régi gépektől az új berendezésekig. Nagyon széles korszpektrumot hoznak, akár egy világítási kortörténeti kiállítást rendezhetnénk belőlük. Attól, hogy némelyik világítási eszközünk nagyon idős, még jól működik, a világosítóink nagyon kedvelik őket. Hosszú távú célunk, hogy ezeket modernizáljuk, de robotlámpákra egyelőre nem telik. Olyan előadásokhoz,

► Az ÁTRIUM nézőtere a színpadról

► Az egész nap nyitva tartó előcsarnok

amelyeknek különleges világítási igénye van, béreljük a szükséges világítási eszközöket. Ilyen például Az *Őrükt Nők ketrece* c. előadásunk, amelyhez a mulató, bár hangulatának megteremtését bérelt lámpákkal tudtuk megoldani.

A THEA alkalmazásában dolgoznak az épületet működtető, valamint az előadásokat kiszolgáló műszakiak, a szervezés, a jegyértékesítés és az adminisztráció. Akinek valódi felelőssége van a működéssel kapcsolatban, aki számon kérhető, az állandó munkaviszonyban van, a THEA alkalmazásában. Azokat a kiegészítő feladatokat, amelyek nem töltenek ki teljes munkaidőt, külső munkatársak végzik, akiknek számlára fizetünk. Önálló művészi társulatunk nincs, a művészek az adott produkcióra szerződnek. A vendégprodukciók rendszeresen bérlik tőlünk a kiszolgáló munkatársakat, így vagyunk képesek arra, hogy

állandó munkaviszonyban, biztonságosan alkalmazunk néhány embert.

Az épületnek nagyon fontos tulajdonsága a nyitottság. Az art deco stílusú előtérben kialakított kávézó reggeltől estig várja a vendégeket. Bármikor be lehet jönni meginni egy kávét, beszélgetni vagy jegyet vásárolni, mert egész nap nyitva van a pénztárunk. Mivel a színészeink és más munkatársaink is itt közlekednek, ez nagyon fontos velejárója a készülő előadásoknak. Ettől a színházunk nyitott terű lett, folyamatos pezsgés van, mert az előtérben mindenki előfordul: a jegyeszedő, a néző, a jegyet vásárló, a díszlettervező, a színész, a világosító, szóval mindenki. A felújított előtér nagyon természetes, jó hangulatú együttlétet kínál.

Lejegyezte:
KÁRPÁTI IMRE